

Pedagogische ACTIVITEITEN

1ste en 2de
middelbaar

Duur:
opsplitsbaar

NEDERLANDS
BURGERSCHAP

SPROOKJES VERKENNEN OM SAMEN TE BOUWEN...

Sinds mensenheugenis helpen sprookjes ons groeien en laten ze ons stilstaan bij wat we zeggen en doen.

Aan de hand van deze korte verhalen kunnen de leerlingen de structuur van een vertelsel begrijpen, de moraal ervan bespreken en hun eigen sprookje uitwerken ... Dit helpt hen opgroeien als verantwoordelijke burgers!

MENU VAN DE FICHE:

Een sprookje analyseren (duur +/- 1 lesperiode)

Een sprookje schrijven (duur +/- 1 lesperiode)

VERBAND MET BELEXPO

In wijk 10 hebben jongeren verhalen over toekomstige steden bedacht, vertaald in beelden. Bedenk je eigen milieuverhalen en werk ze uit in de vorm van sprookjes.

PEDAGOGISCHE DOELSTELLINGEN

- De structuur van een verhaal begrijpen
- De gedachtegang toelichten
- Een moraal uitwerken op basis van een complexe situatie

MATERIAAL

De sprookjes: druk de leerlingenfiches "Sprookjes om samen van te dromen" af

De leerlingenfiches deel 1 (analyse en structuur) en deel 2 (een sprookje schrijven)

Verloop van de activiteit

Fase 1: Een sprookje analyseren (duur +/- 1 lesperiode)

1. De leerkracht kiest een eerste sprookje dat hij vertelt voor de klas.
2. Samen met de leerlingen onderzoekt hij uit welke belangrijke fasen het verhaal is opgebouwd.

Naast de titel zijn de 5 belangrijkste fasen:

De begintoestand	In het begin van een verhaal vernemen we wie het hoofdpersonage is (er kunnen er verschillende zijn) en wat de omstandigheden (plaats en tijd van handeling) en de toestand van de personages zijn. Er is een zekere stabiliteit (het gevoel dat alles eeuwig zo zal blijven)	Wie? Waar? Wanneer? Wat?
Het verstorend element	Plots gebeurt er iets dat de stabiliteit verstoort. De actie komt op gang. Het verstorend element <u>wijzig</u> t de begintoestand	Wat gebeurt er?
De verwickelingen	Dit zijn <u>alle handelingen</u> die dan plaatsvinden. De personages trachten het evenwicht te herstellen.	Wat gebeurt er?
De oplossing	De toestand krijgt een <u>nieuw evenwicht</u> . De laatste handeling die wordt gesteld om het probleem op te lossen.	Hoe loopt het af?
De eindtoestand	Het verhaal is uit. De personages zijn gelukkig of ongelukkig. Er is een nieuwe stabiele toestand die verschilt van de begintoestand. In sommige gevallen ligt de moraal van het verhaal er vingerdik op, in andere gevallen wordt deze onderhuids meegegeven.	Wat is het einde?

Opgelet: sprookjes kunnen soms eindigen voor het probleem is opgelost of voor een eindtoestand is bereikt. De lezer moet de moraal of de ontknoping dan zelf achterhalen.

3. Analyse van het sprookje:

De leerlingen, ingedeeld in groepjes, lezen een sprookje en analyseren het aan de hand van het rooster in de leerlingenfiche: *“Structuur en analyse van het sprookje”*.

Ze denken vervolgens na over de moraal van hun sprookje.

- ➔ Opgelet: de sprookjes die wij voorstellen, zijn speciaal gekozen omwille van hun moraal en hun beknoptheid.
- ➔ Opgelet: sprookje nr. 7 is het antwoord van een indiaans stamhoofd op de vraag van de regering van de USA om hun land te kopen. Het is langer en ingewikkelder dan de andere. Het is bedoeld voor vlotte lezers of voor leerlingen van de 1ste cyclus van het middelbaar.

4. Interpretatie van de moraal:

Elk groepje stelt zijn sprookje voor aan de rest van de klas. Nadat ze het sprookje hebben gelezen, leggen ze uit welke moraal ze eruit hebben afgeleid.

De interpretatie van het sprookje en van de moraal wordt besproken met de rest van de klas. Uiteraard kan de tekst op verschillende niveaus worden begrepen. Bijvoorbeeld, uit de legende “het deel van de kolibrie” zullen sommigen begrijpen dat het belangrijk is dat iedereen zijn deel doet, terwijl anderen begrijpen dat dringend gehandeld moet worden, enz.

Fase 2: een sprookje schrijven (duur +/- 1 tot 2 lesperiodes)

De leerlingen worden ingedeeld in groepjes en bedenken hun eigen sprookje.

Zie deel 2 van de leerlingenfiche: *“Een sprookje schrijven”*

Voor dit deel is het mogelijk (en aangenaam) te werken rond een verklarend sprookje: dit heeft tot doel een wonderlijke of verzonnen uitleg te geven aan een reëel of natuurlijk verschijnsel. Bijvoorbeeld: waarom zijn krokodillen groen? Waarom verliezen bomen hun bladeren in de winter? Waarom hebben vogels geen tanden? ...

De structuur lijkt op die van een vertelsel of een klassiek sprookje. Opgelet: maak het slot (de eindtoestand) niet te wetenschappelijk. Het moet verzonnen, grappig of verrassend blijven ...

LEERLINGENFICHE

Deel 1: analyse en structuur van een sprookje

Lees het sprookje en vul de volgende tabel in:

De titel van dit sprookje?
De begintoestand: <i>in het begin van een verhaal vernemen we wie het hoofdpersonage is (er kunnen er verschillende zijn) en wat de omstandigheden (plaats en tijd van handeling) en de toestand van de personages zijn. Er is een zekere stabiliteit (het gevoel dat alles eeuwig zo zal blijven).</i> Wie? Waar? Wanneer? Wat?
Het verstorend element: <i>plots gebeurt er iets dat de stabiliteit verstoort. De actie komt op gang. Het verstorend element wijzigt de begintoestand.</i> Wat gebeurt er?
De verwickelingen: <i>dit zijn alle handelingen die dan plaatsvinden. De personages trachten het evenwicht te herstellen.</i> Wat gebeurt er?
De oplossing: <i>de toestand krijgt een nieuw evenwicht. De laatste handeling die wordt gesteld om het probleem op te lossen.</i> Hoe loopt het af?
De eindtoestand: <i>het verhaal is uit. De personages zijn gelukkig of ongelukkig. Er is een nieuwe stabiele toestand die verschilt van de begintoestand. In sommige gevallen ligt de moraal van het verhaal er vingerdik op, in andere gevallen wordt deze onderhuids meegegeven.</i> Wat is de moraal van dit sprookje?

LEERLINGENFICHE

Deel 2: Een sprookje schrijven

Begin aan je eigen verhaal met een plot en een ontknoping:

De begintoestand: Plaats: Tijd: Helden:
Het verstorend element (het probleem):
De eindtoestand:

Lijst om aan te vinken, te gebruiken als het sprookje "af" is:

☐	Er is een titel
☐	In het begin wordt uitgelegd ... - <i>Waar</i> het verhaal zich afspeelt
☐	- <i>Wanneer</i> het verhaal zich afspeelt
☐	- <i>Wie</i> de held is
☐	Om het boeiend te houden, bevat de tekst verbindingswoorden van het type: <i>Maar ... Plots ... Vervolgens ... Dan ... Op een dag ... Lang geleden ... Eerst ... Toen ... De volgende dag ...</i>
☐	Voor een vlotte leesbaarheid worden woorden niet herhaald. In de plaats worden voornaamwoorden of synoniemen gebruikt.
☐	Er is ... - Een begintoestand
☐	- Een transformatieperiode
☐	- Een eindtoestand
☐	In de transformatieperiode is er: - Een activerend evenement
☐	- Een of meer verwickelingen
☐	- Een ontknoping
☐	De grammatica en de spelling maken het sprookje verstaanbaar.
☐	De zinnen mogen niet te lang zijn.

LEERLINGENFICHE

Deel 2: Een sprookje schrijven

Werk je verhaal uit en schrijf je sprookje:

Werk je sprookje nu verder uit, maar neem voldoende tijd om het aan te kleden door er bijvoorbeeld extra personages of een reeks verwickelingen in te stoppen.

Klaar? Overloop met behulp van de aanvinklijst of je aan alles hebt gedacht.

De titel van het sprookje	<hr/> <hr/>
De begintoestand: voorstelling van de personages, de plaats en de tijd van het verhaal.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Er gebeurt iets dat het verhaal omgooit.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Het verhaal kent zijn verloop en een laatste gebeurtenis rondt de toestand af.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Het verhaal is uit, de eindtoestand (en/of de moraal).	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

LEERLINGENFICHE

Sprookjes om samen bij weg te dromen

1. De legende van de kolibrie

Lang, heel lang geleden, zo luidt de legende, leefden alle dieren in vrede in een reusachtig bos. Het was een buitengewone plek.

Maar op een dag was er een enorme brand. Alle dieren waren doodsbang en stonden aan de grond genageld. Ze verzamelden aan een vijver en keken machteloos toe hoe de ramp zich voltrok. Alleen de kleine kolibrie was de hele tijd in de weer. Hij ging telkens enkele druppeltjes water halen in zijn bekje en gooide ze op de vlammen.

Het gordeldier kreeg het op zijn zenuwen van deze onbeduidende drukte en zei na een tijdje: "Kolibrie! Ben je helemaal gek! Met enkele druppels water krijg je dat vuur toch niet geblust!"

En de kolibrie antwoordde: "Je hebt gelijk ... Maar ik doe mijn deel."

(Geïnspireerd op een indiaanse legende uit de mondelinge overlevering)

2. De oude man die bomen plantte

Op een mooie zomermiddag galoppeerde een ruiter over de Provençaalse wegen. Hij had dorst en beklagde zich dat hij niets had meegebracht in zijn zadelholsters. Opeens zag hij een boer die een veld bewerkte. Hij ging naar de boer toe. Het was een heel oude man die bomen aan het planten was. Hij ging zitten in de schaduw van een boom en de oude man gaf hem koel water uit zijn kruik.

Toen de reiziger zich wat beter voelde wou hij een babbeltje slaan.

- Zeg mij, beste man, wat doet u hier in deze hitte?

- Ik plant olijfbomen! antwoordde de oude man.

- Maar hoe oud bent u dan wel? vroeg de reiziger verbaasd.

- Bijna negentig jaar!

- Ik wil u niet beledigen, maar waarom maakt u zich nog moe, op uw leeftijd, met het planten van bomen die pas over enkele tientallen jaren vruchten zullen dragen? U zal er helaas nooit zelf van kunnen genieten!

- Dat is zo, antwoordde de oude man, maar mijn hele leven al eet ik olijven van bomen die anderen hebben geplant. Ik plant deze bomen zodat anderen later kunnen eten wat ik heb geplant ...

De reiziger besteeg zijn paard met de bedenking dat de woorden van de oude man even verfrissend waren als het water uit zijn kruik.

(Naar Michel Piquemal, geïnspireerd op "De man die bomen plantte" van Jean Giono)

LEERLINGENFICHE

Sprookjes om samen bij weg te dromen

3. Delen

Op een dag verliet Nasreddine Hodja, de wijze dwaas, de moskee in het gezelschap van zijn buurman Moustafa. Voor de poort lag een man te slapen. Het was een arme bedelaar die zijn dagen en nachten buiten doorbracht, of het nu regende of mooi weer was, in de kou en de hitte, gewoonweg omdat hij geen huis had.

- Het is een schande voor de gemeenschap dat deze man op straat ligt, zei Nasreddine. Als ik twee huizen had, zou ik hem er een geven.

- Echt waar? vroeg de buurman.

- Echt waar! In het leven moet je delen!

- En als je twee tuinen had, zou je hem er dan ook een geven?

- Absoluut!

- En als je twee paarden had?

- Dan zou ik hem er uiteraard ook een geven.

- En als je twee koeien had?

- Dan zou ik hem de mooiste geven.

- Fantastisch! En als je twee kippen had?

- Ah nee! Daar is geen sprake van.

- Dat begrijp ik niet: hoe kun je hem nu een kip weigeren als je al gezegd hebt dat je hem een huis, een tuin, een paard en een koe zou geven?

- Ik heb geen twee huizen, geen twee tuinen, en al zeker geen twee paarden of twee koeien, MAAR ik heb wel twee kippen ...

(Traditionele fabel van Nasreddine Hodja)

LEERLINGENFICHE

Sprookjes om samen bij weg te dromen ...

4. De gemene muur

In de stad Bagdad stond het paleis van Moulay Idriss vlakbij het paleis van Moulay Hassan. Het enige wat ze scheidde, was een muur. Maar de twee mannen waren niet echt bevriend. Je zou zelfs kunnen zeggen dat ze elkaar haatten.

Op een dag merkte een metselaar een kolonie termieten op onder de gemene muur. Hij ging naar Moulay Idriss en legde uit dat, als die niets deed, niet alleen de muur zou kunnen afbrokkelen, maar ook het dak van het paleis zou kunnen instorten, omdat de termieten onder de grond zich te goed deden aan de lemen en houten muren.

“Het is niet alleen mijn muur, antwoordde Moulay Idriss, het is ook de muur van Moulay Hassan. Ga bij hem aankloppen! Hij moet maar betalen!”

De metselaar ging dus naar Moulay Hassan. Maar die was een al even grote vrek als zijn buurman. Hij zei: “Waarom kom je bij mij? Waarom ga je niet langs bij die schurk van een Moulay Idriss?”

De metselaar moest toegeven dat hij dat al had gedaan, maar zonder succes ... waarop Moulay Hassan in woede uitbarstte: “Hoezo! Die oude vrek zwemt in het geld en wil niet betalen! Welnu, ik betaal ook niet.”

De gemoederen raakten verhit. De twee mannen scholden elkaar uit en weigerden de werken te laten uitvoeren. Uiteindelijk brokkelde de muur af en stortten de twee paleizen als kaartenhuisjes in elkaar.

(Naar Michel Piquemal)

5. Het vissertje

Niet zo lang geleden, in een kustdorpje langs de oceaan, bracht een visser elke dag enkele flinke vissen mee naar huis. Op een dag complimenteerde een zakenman, op bezoek in de streek, hem met de kwaliteit van zijn vissen. Hij vroeg hoeveel tijd hij nodig had gehad om ze te vangen.

“Niet zo lang”, antwoordde de visser. “Maar waarom bent u dan niet langer op zee gebleven om er nog meer te vangen?” vroeg de zakenman. De visser legde uit dat enkele vissen volstonden om zijn familie te voeden. De zakenman vroeg hem: “Maar wat doet u dan met de rest van uw tijd?”

“Ik slaap uit, ik vis een beetje, ik speel met mijn kinderen en ‘s middags knap ik een uiltje. ‘s Avonds ga ik naar het dorp om mijn vrienden te zien. Wij drinken een glas en spelen gitaar. Ik heb een aangenaam en goed gevuld leven”.

De zakenman onderbrak hem: “Ik heb een universitair diploma en ik kan u helpen. Om te beginnen zou u langer moeten vissen. Met de winst die u dan maakt, zou u een grotere boot kunnen kopen. Met het geld dat die boot opbrengt, zou u een tweede boot kunnen kopen, en daarna nog een, tot u een hele vloot trawlers hebt. Vervolgens kunt u uw dorpje verlaten en naar Mexico City, Los Angeles, of misschien zelfs New York gaan, om uw zaken van daaruit te leiden.”

De visser vroeg hem: “Hoe lang zou dat allemaal duren?”

“Niet langer dan 15 tot 20 jaar”, zei de zakenman. “En daarna wordt het pas echt interessant!”

“Wanneer het zover is, kunt u met uw onderneming naar de beurs gaan en miljoenen verdienen”. De visser vroeg “Miljoenen? En daarna?”

De zakenman glimlachte en zei: “Daarna kunt u eindelijk met pensioen, in een klein dorpje aan de zee gaan wonen, een gat in de dag slapen, spelen met uw kleinkinderen, een beetje vissen, een middagdutje doen en uw avonden doorbrengen in het dorp met uw vrienden, bij een glas en met de gitaar.”

(Anoniem sprookje)

LEERLINGENFICHE

Sprookjes om samen bij weg te dromen

6. Wiens schuld is het?

In een vredige streek stroomde een meer plots over. De lagergelegen grond kwam helemaal onder water te staan. Het was een regelrechte ramp! Tuinen werden meegevoerd, dorpen werden verzwoegen, mannen werden meegesleept door woeste waterstromen. Toen het water begon te zakken, gingen de overlevenden boos klagen bij de goden. Ze werden ontvangen door de god die alles in evenwicht hield en deden hun beklag. De godheid riep het meer ter verantwoording.

- Het is niet mijn schuld, antwoordde het meer. De rivier die mij voedt, was plots helemaal uitgezet, en ineens zat ik barstensvol water.

De rivier werd erbij gehaald.

- Het is niet mijn schuld, antwoordde die. De bergbeekjes die ik ontvang waren dit jaar dubbel zo omvangrijk. Hoe kon ik ze tegenhouden?

De bergbeekjes werden op het matje geroepen.

- Het is niet onze schuld, verontschuldigen ze zich. De sneeuw uit de bergen is op enkele dagen tijd helemaal gesmolten, en daarom zijn wij opgezwollen tot hele beken.

De sneeuw uit de bergen werd erbij gehaald.

- Het is niet onze schuld, pleitten zij. Gewoonlijk houden de dennen ons tegen, daarboven, maar dit jaar hebben mensen alle bomen boven op de berg gekapt op het einde van de winter.

Toen maakten de dorpelingen zich heel klein, ze boden iedereen hun excuses aan en trokken peinzend weer huiswaarts.

(Naar Michel Piquenal)

LEERLINGENFICHE

Sprookjes om samen bij weg te dromen ...

7. De woorden van Chief Seattle

In 1854 stelde de president van de Verenigde Staten van Amerika, Franklin Pierce, voor een groot stuk indiaans grondgebied te kopen. Hij beloofde de onteigende stammen een "reservaat". Dit is het antwoord van Chief Seattle, opperhoofd van een stam uit de vlakten van het noordwesten van Amerika.

Het grote opperhoofd in Washington heeft gesproken: hij wenst ons land te kopen.

Het grote opperhoofd heeft ook woorden gesproken van vriendschap en van vrede. Hij is zeer grootmoedig, want we weten goed dat hij onze vriendschap niet nodig heeft.

Maar we zullen over uw aanbod beraadslagen, want we weten dat als wij ons land niet verkopen de blanke man met zijn geweren komt en het in bezit neemt.

Maar hoe kan je de lucht, de warmte van het land kopen of verkopen? Dat is een vreemd idee voor ons.

Wij zijn geen eigenaar van de verse lucht of van de weerspiegeling in het water. Hoe kunt u dat dan van ons kopen?

Elk stuk van dit land is heilig voor mijn volk. Elke glinsterende dennennaald, elke zandige oever, elke nevelsliert in het donkere bos, elke open plek, het gegons van de insecten, dat alles is heilig in de gedachten en in het leven van mijn volk. Het sap dat in de bomen stroomt, draagt de herinnering van de rode man. Een dode blanke man vergeet zijn geboortegrond wanneer hij zijn tocht naar de sterren aanvat. Onze doden vergeten de schoonheid van deze aarde nooit omdat zij de moeder is van de rode man. Wij zijn een deel van de aarde en de aarde is een deel van ons.

De geurige bloemen zijn onze zusters, het hert, het paard, de grote adelaar zijn onze broeders; de bergkammen, het sap van de prairieplanten, het warme lichaam van de pony en de man zelf, allen behoren ze tot dezelfde familie.

Als het grote opperhoofd in Washington zegt dat hij ons land wil kopen, vraagt hij dus veel van ons. Het grote opperhoofd verzekert ons dat hij voor ons een plaats zal reserveren waar wij rustig zullen kunnen leven, samen met onze kinderen, en dat hij onze vader zal zijn, en wij zijn kinderen.

Wij zullen uw aanbod om ons land te kopen dus overwegen, maar het zal niet gemakkelijk zijn, want dit land is voor ons heilig.

Het glinsterende water van de beken en de rivieren is niet zomaar water: het is het bloed van onze voorouders. Als wij ons land verkopen, moet u bedenken dat het heilige grond is, en moet u uw kinderen leren dat het heilig is. U moet hen leren dat elke spookachtige weerspiegeling in het heldere water van de meren spreekt van gebeurtenissen uit het verleden en uit de herinnering van mijn volk. Het gekabbel van het water is de stem van mijn vaders vader.

De rivieren zijn onze broeders: zij lessen onze dorst. De rivieren dragen onze kano's en voeden onze kinderen. Als wij u ons land verkopen, dan moet u bedenken dat de rivieren onze broeders zijn, en moet u uw kinderen dit ook leren. U moet voortaan net zo goed zijn voor de rivieren als u voor een broeder zou zijn.

De rode man is altijd teruggeweken voor de oprukkende blanke man, zoals de nevels in de bergen vluchten voor de opkomende zon. Maar de as van onze vaders is heilig. Hun graven zijn gewijde grond, net zoals de heuvels, de bomen, dit stukje grond heilig zijn in onze ogen. Wij weten dat de blanke man onze manier van denken niet begrijpt. Voor hem is het ene lapje grond gelijk aan het andere, want hij is een vreemde die in de nacht komt en van het land neemt wat hij nodig heeft. De aarde is niet zijn

broeder, maar zijn vijand. Wanneer hij het land heeft veroverd, zet hij zijn weg voort. Hij laat de graven van zijn vaders achter zich zonder zich erom te bekommeren. De graven van zijn vaders en het erfgoed van zijn kinderen zijn vergeten. Hij behandelt de aarde, zijn moeder, en zijn broeder, de lucht, als koopwaar die hij kan plunderen en verkopen als schapen of als blinkende kralen. Zijn honger zal de aarde kaalvreten en slechts een woestijn achterlaten.

Ik weet het niet. Onze wegen zijn anders dan uw wegen. De aanblik van uw steden doet pijn aan de ogen van de rode man. Misschien omdat de rode man een wilde is die niets begrijpt.

Er is geen rustige plek in de steden van de blanke man, geen plaats waar je het botten van de bladeren kunt horen, in de lente, of het geritsel van insectenvleugels. Maar misschien komt het omdat ik een wilde ben die er niets van begrijpt. De herrie die overal heerst doet pijn aan de oren. En wat heeft het leven voor zin als een man niet meer de eenzame kreet van de nachtzwaluw kan horen, of het praten van de kikkers rond het meer? Ik ben een rode man en ik begrijp het niet. De indiaan houdt van het zachte ruisen van de wind over de vijver, van de geur van de wind, gewassen door de middagregen of beladen met dennengeur.

De lucht is kostbaar voor de rode man, want alles deelt dezelfde lucht; de dieren, de bomen, de mensen, allen dragen ze bij aan dezelfde lucht. De blanke man lijkt onverschillig voor de lucht die hij inademt. Als een man die al dagen in doodstrijd ligt, zo is hij ongevoelig voor kwade dampen. Maar als wij u ons land verkopen, dan moet u bedenken dat de lucht voor ons waardevol is, dat de lucht zijn adem deelt met al het leven dat hij in stand houdt. De wind die onze grootvader zijn eerste ademtocht gaf, neemt ook zijn laatste zucht in ontvangst. En de wind moet ook onze kinderen de levensgeest geven. Als wij u ons land verkopen, moet u het afgezonderd houden, als gewijde grond, waar ook de blanke man kan proeven van de zachte wind met de geur van prairiebloemen.

Wij zullen dus uw aanbod om ons land te kopen in overweging nemen. Als wij besluiten het aanbod aan te nemen, zal het op één voorwaarde zijn: de blanke man moet de dieren van dit land behandelen als zijn broeders.

Ik ben een wilde en begrijp de andere gebruiken niet. Ik zag duizenden rottende buffels op de prairie, achtergelaten door de blanke man die ze neerschoot vanuit een rijdende trein. Ik ben maar een wilde die niet begrijpt waarom het rokende ijzeren paard belangrijker kan zijn dan de buffel, die wij alleen maar doden om in leven te blijven.

Wat is de mens zonder dieren? Als alle dieren weg zijn, zal de mens sterven aan een gevoel van grote eenzaamheid. Want wat er gebeurt met de dieren, gebeurt spoedig met de mens. Alle dingen hangen samen. U moet uw kinderen leren dat de grond onder hun voeten gemaakt is van de as van onze grootvaders. Leer ze eerbied voor de aarde, vertel uw kinderen dat de aarde vervuld is van de levens van ons volk. Leer uw kinderen wat wij onze kinderen leren, dat de aarde onze moeder is. Wat er gebeurt met de aarde gebeurt ook met de kinderen van de aarde. Als een man op de grond spuwt, spuwt hij op zichzelf.

Dit weten wij: de aarde behoort niet toe aan de mens, maar de mens behoort toe aan de aarde. Dit weten wij: alles hangt samen zoals het bloed dat een familie verbindt.

Alle dingen hangen samen.

Wat er gebeurt met de aarde gebeurt ook met de kinderen van de aarde. De mens heeft het web van het leven niet geweven. Hij is slechts één draad van het weefsel. Wat hij met het web doet, doet hij met zichzelf.

Maar wij zullen uw aanbod overwegen om ons terug te trekken in het reservaat dat u voor mijn volk hebt bestemd. Wij zullen in afzondering leven, en in vrede. Het maakt niet veel uit waar wij de rest van onze dagen zullen doorbrengen. Onze kinderen hebben hun vaders gezien, verslagen in de nederlaag. Onze krijgers hebben de schande gekend; na de nederlaag zijn hun dagen leeg geworden en vergiftigen zij hun lichaam met zoet voedsel en sterke drank.

Wat maakt het uit waar wij de rest van onze dagen zullen doorbrengen? Het zullen er niet veel zijn. Nog een paar uur, nog enkele winters en geen enkel kind zal nog over zijn van de grote stammen die ooit op

aarde hebben geleefd, of die nu nog in kleine troepen door de bossen zwerven; geen enkel kind zal nog over zijn om te treuren aan de graven van een volk dat ooit zo machtig was, zo vol hoop als het uwe. Maar waarom zou ik treuren over de ondergang van mijn volk? Stammen bestaan uit mensen. Meer niet. Mensen komen, mensen gaan, zoals de golven van de zee.

Zelfs de blanke man, wiens god naast hem wandelt en met hem praat als met een vriend, kan niet ontkomen aan ons aller lot. Misschien zijn wij ondanks alles broeders; we zullen zien. Maar een ding weten we, en de blanke man zal het op een dag ontdekken: onze god is dezelfde god. U kunt nu wel denken dat u hem bezit, zoals u ons land zou willen bezitten, maar dat kunt u niet. Hij is de god van alle mensen en zijn hart klopt evenzeer voor de rode als voor de blanke man.

De aarde is hem even kostbaar als zijn ogen, en wie de aarde wil schaden beledigt zijn schepper. Ook de blanke man zal ten onder gaan, misschien nog eerder dan de andere stammen. Wie zijn slaapplek blijft besmeuren zal op een mooie nacht stikken in zijn eigen vuil.

Maar in uw ondergang zult u vurig branden, aangestoken door de macht van god die u naar dit land heeft gebracht en die u, om zijn eigen redenen, de heerschappij heeft gegeven over dit land en over de rode man. Dat noodlottig einde is voor ons een mysterie; wij begrijpen niet waarom de buffels zijn afgeslacht, de wilde paarden zijn getemd, de verste hoeken van het woud stinken naar de lucht van vele mannen, terwijl het uitzicht van de oogstrijpe heuvels is bedorven door praatkabels.

Waar is het struikgewas? Verdwenen. Waar is de adelaar? Hij is niet meer. Wat betekent het afscheid te nemen van de lenige pony en van de jacht? Het is het einde van het leven en het begin van het overleven.

Bewaar uw herinnering aan dit land, zoals het is op het moment waarop u het neemt. En met al uw kracht, met al uw gedachten, met heel uw hart, bewaar het voor uw kinderen, en hou ervan zoals god van ons allen houdt.

Wij overwegen dus uw aanbod om ons land te kopen. En als wij instemmen, zal het zijn om het reservaat veilig te stellen dat u ons hebt beloofd. Daar zullen wij misschien de weinige dagen die ons nog resten, kunnen doorbrengen zoals wij dat willen. En als de laatste rode man zal zijn verdwenen van deze aarde, en als de herinnering aan hem nog slechts een schaduw is van een wolk boven de prairie, dan nog zullen deze oevers en deze bossen bewoond worden door de geesten van mijn volk. Want zij hebben dit land lief, zoals de nieuwgeborene zijn moeders hartenklop liefheeft. Dus, als wij u ons land verkopen, heb het dan lief zoals wij het hebben liefgehad. Draag er zorg voor zoals wij er zorg voor hebben gedragen.

Wij weten een ding: onze god is dezelfde god. Deze aarde is hem dierbaar. De blanke man kan niet ontkomen aan ons aller lot. Misschien zijn wij allen broeders.

We zullen zien.

